

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาพัฒนาการของการศึกษา เรื่องผู้สูงอายุในประเทศไทย ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 ถึงปี พ.ศ. 2532 พบว่า

1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 ถึงปี พ.ศ. 2523 เอกสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่มีปริมาณที่ไล่เรียงกัน และไม่มากนัก ปริมาณเอกสารเริ่มปรากฏเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้เด่นชัดในช่วงปี พ.ศ. 2524 - 2526 และเริ่มลดลงเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2527 และนับจากปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา แนวโน้มของปริมาณเอกสารก็ลดลงเรื่อยๆ สำหรับสาเหตุที่ทำให้ปริมาณเอกสารปรากฏมากในช่วงปี พ.ศ. 2524 - 2526 นั้น เนื่องจากรัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ. 2525 เป็นปีสุขภาพผู้สูงอายุ

2 พัฒนาการของความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 นั้น มีการศึกษาในด้านอนามัยของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องมาตลอด เนื่องจากปัญหาสุขภาพเป็นปัญหาที่สำคัญของผู้สูงอายุ และเนื้อหาด้านนี้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึงปี พ.ศ. 2526 แต่หลังจากปี พ.ศ. 2526 แล้ว ปริมาณเอกสารจะลดลงเรื่อยๆ เข้าสู่แนวโน้มปกติ ตามธรรมชาติของปริมาณเอกสาร แสดงให้เห็นว่า การที่รัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ. 2525 เป็นปีสุขภาพผู้สูงอายุนั้น มีผลกระทบทำให้เกิดความตื่นตัว และสนใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุอย่างได้ผล แต่ผลที่ได้มิได้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง การผลิตเอกสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุจึงเป็นไปตามแรงชักจูง และยังไม่สามารถก่อให้เกิดความสนใจ หรือให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุอย่างแท้จริง นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่า ในช่วงเวลาจากปี พ.ศ. 2493 ถึงปี พ.ศ. 2509 นั้น ไม่ปรากฏเนื้อหาทางด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุเลย มาเริ่มปรากฏตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา จึงอาจกล่าวได้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา จึงเริ่มมีการศึกษาเรื่องของผู้สูงอายุครบในทุกๆด้าน

3 รูปแบบของการเสนอสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุในเอกสารที่ศึกษา พบว่า มีความนิยมนำเสนอในรูปบทความมากที่สุด ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเนื่องจาก งานวิจัยทางด้าน การแพทย์ ซึ่งเป็นเนื้อหาทางด้านเกี่ยวกับอนามัยของผู้สูงอายุ และมีปริมาณ มากกว่าด้านอื่น ๆ นั้น นิยมนำเสนอในรูปบทความมากกว่าในรูปแบบอื่น

4 ความตั้งใจและลักษณะของผู้สื่อสารนั้นพบว่า ในด้านของผู้ผลิตนั้น ทั้ง ผู้ผลิตที่เป็นภาครัฐบาล และภาคเอกชน ต่างก็ผลิตเอกสารที่มีเนื้อหาในด้านอนามัย ของผู้สูงอายุมากกว่าในด้านอื่น ๆ เหมือนกัน เหตุผลของผู้จัดพิมพ์ที่เป็นภาครัฐบาลนั้น อาจเนื่องมาจาก การที่รัฐบาลได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2525 เป็นปีสุขภาพผู้สูงอายุ จึงมีการดำเนินการเผยแพร่เอกสารที่เน้นหนักในด้านอนามัย เพื่อสนองนโยบายของ รัฐบาล ส่วนในด้านผู้จัดพิมพ์ที่เป็นเอกชนนั้น การที่ผลิตเอกสารด้านที่มีเนื้อหาด้าน อนามัยมาก ส่วนหนึ่งมาจากการกระตุ้นจากภาครัฐบาล และส่วนหนึ่งเนื่องมาจากมี ความนิยมพิมพ์หนังสือแจกในงานฌาปนกิจศพ เพื่อเป็นอาณิสย์แก่ผู้ตาย และเพื่อเป็น วิทยาทาน เรื่องที่นิยมนำมาตีพิมพ์ส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาทางด้านอนามัยของผู้สูงอายุ ทั้งในด้านสาเหตุของการเจ็บป่วย การรักษา และการป้องกัน

ในด้านของผู้เขียนพบว่า ผู้เขียนที่มีอาชีพทางการแพทย์ มีผลงานที่ เกี่ยวกับผู้สูงอายุตีพิมพ์เผยแพร่มากที่สุดกว่าผู้เขียนอาชีพอื่น ๆ ทั้งหมด และลักษณะ เนื้อหาของงานของผู้เขียนเหล่านี้ ก็จะเน้นหนักในเรื่องอนามัยของผู้สูงอายุ ซึ่ง ผู้เขียนเองมีความสนใจ มีความรู้และความชำนาญมากที่สุด ส่วนผู้เขียนในอาชีพอื่น ๆ มักจะเขียนในสิ่งที่ผู้เขียนมีความสนใจ มีความรู้ และความชำนาญในด้านนั้น ๆ

5 ความคิด ความสนใจ และคุณค่า ซึ่งเป็นสภาพทางสังคม และ วัฒนธรรมของผู้ผลิตเอกสารที่สะท้อนจากเอกสารที่ศึกษา พบว่า ในเอกสารที่ศึกษา ทั้งหมด มีเนื้อหาทางด้านอนามัยของผู้สูงอายุมากที่สุด ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมมี ปริมาณรองลงไป ส่วนทางด้านเศรษฐกิจ และด้านความช่วยเหลือนั้น ปรากฏไม่มากนัก แสดงให้เห็นว่า การศึกษาในเรื่องผู้สูงอายุนั้นเน้นหนักในเรื่องอนามัยของผู้สูง อายุ และทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมอย่างเห็นได้ชัด ส่วนในเรื่องเศรษฐกิจ และ

เรื่องความช่วยเหลือสำหรับผู้สูงอายุ ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจมากนัก

6 ในการศึกษาเรื่องประชากรสูงอายุในประเทศไทยเท่าที่ผ่านมานั้น ผู้วิจัยมักจะมีทัศนคติที่มองผู้สูงอายุ เป็นปัญหาหรือโรคอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นการเลือกตัวอย่างประชากรสูงอายุเพื่อการศึกษา จึงมักเลือกประชากรสูงอายุที่ไม่ปกติ หรือมีปัญหา เช่น มีการเจ็บไข้ได้ป่วย หรือเป็นประชากรที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ต่างๆ ทำให้ผลการศึกษาไม่อาจถือเป็นตัวแทนของผู้สูงอายุทั่วประเทศได้ ทำให้ผลงานวิจัยเท่าที่ผ่านมาให้ภาพพจน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุค่อนข้างไปในทางลบ และจากการที่ศึกษาในส่วนย่อยๆ ทำให้ไม่แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของผู้สูงอายุในสังคมไทย

นอกจากนี้ยังพบว่า การศึกษาเรื่องผู้สูงอายุเท่าที่ผ่านมานั้น ผู้วิจัยมักจะสอดแทรกค่านิยม หรือมาตรฐานของผู้วิจัย ซึ่งเป็นคนในวัยหนุ่มสาว เข้าไปในการมองปัญหาต่างๆ ซึ่งค่านิยม หรือมาตรฐานย่อมแตกต่างกับผู้สูงอายุ ดังนั้นสิ่งที่ผู้เขียนหรือผู้วิจัยที่เป็นหนุ่มสาวมองว่าเป็นปัญหา อาจไม่เป็นปัญหาในความคิดของผู้สูงอายุ ตามที่ผู้ศึกษาหรือวิจัยแสดงออกมาในผลงานก็ได้

ข้อเสนอแนะ

1 เนื่องจากผู้สูงอายุได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ในทุกด้าน และเป็นเหตุให้ผู้สูงอายุมีปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นสิ่งที่ควรให้ความสนใจให้มากขึ้น คือเรื่องเกี่ยวกับฐานะทางสังคมของผู้สูงอายุในสังคมปัจจุบัน ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ และความรู้สึกของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ ว่ามีทัศนคติและรู้สึกต่อผู้สูงอายุอย่างไรบ้าง และศึกษาว่าผู้สูงอายุมองตนเองเกี่ยวข้องกับผู้อื่นอย่างไร

2 ในการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เท่าที่ผ่านมา ผู้วิจัยมักจะศึกษาจากตัวผู้สูงอายุเพียงด้านเดียว ไม่มีการศึกษาผู้สูงอายุจากคนในวัยอื่นๆ เช่นวัยหนุ่มสาวว่ามีความรู้สึก และมีความคาดหวังในตัวผู้สูงอายุอย่างไรบ้าง ดังนั้นถ้าจะมีการศึกษา

เกี่ยวกับผู้สูงอายุให้ชัดเจน ควรจะศึกษาทั้งจากตัวผู้สูงอายุเอง และศึกษาจากผู้ที่อยู่ในวัยอื่นด้วย จะช่วยให้ภาพของผู้สูงอายุในสังคมไทยชัดเจนขึ้น

3 เท่าที่ผ่านมา การศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ทำการศึกษาอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ ยังมีน้อยมาก ควรมีการศึกษาที่ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ผลการศึกษา ที่สามารถอธิบายถึงผู้สูงอายุในประเทศไทย ในด้านต่างๆ ได้ชัดเจน

4 ควรมีการศึกษานหาแนวทางแก้ปัญหาผู้สูงอายุให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เนื่องจากการดำเนินการในการแก้ปัญหาของผู้สูงอายุ เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ได้รับการวิจารณ์จากนักวิชาการหลายท่านว่า ไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสม เนื่องจากการจัดผู้สูงอายุที่มีปัญหา เข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์นั้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุแยกตนออกไปอยู่ตามลำพัง หรืออยู่ในหม่อมคนแปลกหน้า ที่มีพื้นฐานการดำเนินชีวิตและอุปนิสัยใจคอที่แตกต่างกันนั้น ยิ่งจะทำให้ผู้สูงอายุไม่มีความสุข เนื่องจากผู้สูงอายุทั่วไปมักจะต้องการความรัก ความอบอุ่น และความห่วงใยจากคนใกล้ชิด ดังนั้นควรจะหาสถานที่ ที่จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัว ให้ความเอาใจใส่แก่ผู้สูงอายุให้มากขึ้น ผู้สูงอายุจะได้ไม่ต้องอยู่ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายจากรัฐบาลด้วย

5 จากการศึกษาพบว่า ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ในเรื่องที่อยู่อาศัย สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุน้อยมาก จึงควรมีการศึกษาในประเด็นดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น